

Lubelskie Towarzystwo Naukowe i jego rola w życiu naukowym Lubelszczyzny

Decyzja o powołaniu Lubelskiego Towarzystwa Naukowego (LTN) zapadła na zebraniu założycielskim 30 czerwca 1957 roku, w którym uczestniczyli rektorzy wyższych uczelni Lublina (UMCS, KUL, AM, WSR i WSI) oraz 23 profesorów tych uczelni. Statut Towarzystwa został zatwierdzony w czerwcu 1958 roku. Zgodnie ze Statutem: „celem Towarzystwa jest podejmowanie i popieranie prac badawczych w zakresie wszystkich dziedzin nauki ze szczególnym uwzględnieniem badań dotyczących regionu oraz organizowanie i rozwijanie życia naukowego na Lubelszczyźnie”. Zadania te realizowane są głównie poprzez wykłady, tworzenie zespołów badawczych, publikacje, popularyzowanie nauki, a także współpracę z innymi instytucjami i organizacjami zainteresowanymi promocją nauki. Pierwszym prezesem LTN była prof. Laura Kaufman, po niej to stanowisko pełnili: prof. Tadeusz Krwawicz, prof. Tadeusz Baszyński, prof. Edmund Prost oraz – od roku 2008 – prof. Artur Korobowicz. Siedzibą LTN jest od 1977 roku Pałac Czartoryskich, gdzie – w pięknej, zabytkowej oprawie – organizowane są wykłady, zjazdy, sympozja i inne wydarzenia służące promocji i popularyzowaniu nauki.

Lubelskie Towarzystwo Naukowe stale się rozwija. W pierwotnym kształcie składało się z trzech wydziałów, obecnie jest ich sześć: Wydział Nauk Humanistycznych, Biologicznych, Matematyczno-Fizyczno-Chemicznych, Technicznych, Górniczych i Nauk o Ziemi oraz Teologicznych. W 1957 roku LTN liczyło 31 członków, dziś jest ich 829, w tym 448 członków-korespondentów i 381 członków rzeczywistych. Mając na uwadze rozwijanie życia naukowego na Lubelszczyźnie, LTN stara się wyróżniać tych uczonych, którzy szczególnie zasłużyli się na polu uprawiania i organizacji nauki. Takim osobom Walne Zgromadzenie LTN nadaje godność Członka Honorowego LTN. Od 1995 roku Zarząd Główny Towarzystwa przyznaje także wybitnym uczonym Lubelszczyzny odznaczenie honorowe *Pro Scientiarum et Litterarum Lublinensi Merito*, ponadto wręcza (związana rektorem uczelni Lublina) dyplom *Resolutio Pro Laude Academica*, wreszcie – od roku 2001 – przyznawana jest, fundowana przez rektorów lubelskich uniwersytetów, Doroczna Lubelska Nagroda Naukowa (*Premium Scientiarum Lublinense*), od 2008 roku zwana Lubelską Doroczną Nagrodą im. Profesora Edmunda Prosta (inicjatora jej przyznawania). Wspomniane dyplomy, odznaczenia i nagrody wręczane są podczas corocznych uroczystych spotkań noworocznych, ozdobionych piękną oprawą muzyczną. Nie trzeba dodawać, jak bardzo te spotkania i wyróżnienia przyczyniają się do integracji środowiska naukowego Lublina oraz do wspierania uczonych w trudzie ich naukowych badań.

Dochody LTN, w roku 2014 wynoszące ponad 265 000 zł, pochodzą z różnych źródeł: ze składek członkowskich, sprzedaży książek, dofinansowania przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego konferencji i wydawnictw, z wynajmu sal i z czynszów oraz – w największej mierze – ze składek członków wspierających, wśród których najbardziej wspomagają LTN rektorzy pięciu uczelni publicznych Lublina: Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego

Jana Pawła II, Uniwersytetu Przyrodniczego, Uniwersytetu Medycznego oraz Politechniki Lubelskiej. Fundusze te pozwalają na publikowanie corocznego „Biuletynu Informacyjnego LTN” i szeregu monografii książkowych oraz organizowanie konferencji naukowych. Od roku 1970 Lubelskie Towarzystwo Naukowe wydało 143 publikacje książkowe – wśród nich wiele ma charakter interdyscyplinarny, często ich tematem jest region Lublina; szczególnie ważna w tym zakresie jest ośmiotomowa seria wydawnicza *Dzieje Lubelszczyzny*. LTN pragnie jeszcze intensywniej rozwijać działalność wydawniczą, ale środków na te cele nie ma zbyt wiele. Trzeba pamiętać, że LTN obsługiwane jest przez biuro, istotną pozycję wśród wydatków zajmując więc wynagrodzenia osobowe i bezosobowe (opłacane jest tylko biuro, członkowie Zarządu LTN nie pobierają żadnych pensji), a także wydatki związane z utrzymaniem i renowacją zabytkowego Pałacu Czartoryskich.

Na osobną uwagę zasługują relacje pomiędzy Lubelskim Towarzystwem Naukowym a Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Corocznie LTN zgłasza do Ministerstwa wnioski o dofinansowanie projektowanych sesji naukowych i publikacji. W ciągu ostatnich pięciu lat (2009–2014) zgłoszono 20 takich wniosków, na 12 z nich uzyskano wsparcie finansowe. Niestety, trudno powiedzieć, by Ministerstwo okazywało życzliwe wsparcie dla inicjatyw LTN. Już wcześniej odrzucane były – bez przekonującego uzasadnienia – bardzo dobrze umotywowane wnioski. W roku 2014 po raz pierwszy nie przyznano na pięć zgłoszonych wniosków żadnych funduszy, przy czym trzy z nich powołany przez Ministerstwo „Zespół interdyscyplinarny do spraw działalności upowszechniającej naukę w zakresie wydawnictw naukowych” rekomendował do finansowania, ale „z powodu niewystarczających środków finansowych” Minister podjął decyzję o odmowie ich finansowania. To bardzo niepokojący sygnał, świadczący o tym, że Ministerstwu nie zależy na podtrzymaniu i wspomaganiu towarzystw naukowych. To prawda, że dziś poszczególne uczelnie mają znacznie większe możliwości organizowania we własnym zakresie sesji naukowych i publikowania ich wyników. Prawdą jest jednak także to, że intensywne życie naukowe Lubelszczyzny potrzebuje integracji, którą wedle swych skromnych możliwości stara się wspierać LTN, a której Ministerstwo najwyraźniej nie rozumie i nie docenia, jak należy. LTN nigdy nie cierpiało na nadmiar funduszy, w swej ponad 50-letniej działalności przeżywało niejedną kryzys w tym zakresie, obecny okres także trzeba uznać – głównie z powodu postawy Ministerstwa – za wysoce krytyczny.

Pomimo wspomnianych trudności trzeba jednak podkreślić, że środowisko naukowe Lublina niezwykle sobie ceni obecność i aktywność Lubelskiego Towarzystwa Naukowego, poszczególni uczeni często proszą o możliwość zorganizowania w jego ramach konferencji naukowych lub wykładów popularyzujących naukę, wyróżnieni przez LTN uczeni wysoko sobie cenią otrzymane nagrody i dyplomy. Nie ulega wątpliwości, że Lubelskie Towarzystwo Naukowe pełni ważną i pożyteczną rolę w życiu naukowym Lubelszczyzny. Więcej informacji znaleźć można na stronie internetowej www.ltn.lublin.pl.

ANDRZEJ SZOSTEK MIC

wiceprzewodniczący Lubelskiego Towarzystwa Naukowego